

”Følg eller forklar”-skema
Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Sjældne Diagnoser

Følg eller forklar

Anbefalingerne om god ledelse i den frivillige sociale sektor er baseret på ”følg eller forklar”-princippet. Princippet betyder, at bestyrelsen i den enkelte organisation selv må afgøre, i hvilket omfang det vil være meningsfuldt at efterleve anbefalingerne. Hvis en organisation ikke følger en anbefaling, opfordres bestyrelsen til at forholde sig til, hvorfor organisationen ikke følger anbefalingen, og hvordan organisationen i stedet sikrer, at formålet bag anbefalingen opfyldes. Med andre ord kan en organisation godt forholde sig til anbefalingerne for god ledelse i den frivillige sociale sektor uden at efterleve samtlige anbefalinger.

Udfyldelse af skemaet

Komitéen opfordrer bestyrelser til at forholde sig til Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor én gang årligt. Med brug af ”følg eller forklar”-princippet, kan en redegørelse for hvorledes en organisation forholder sig til anbefalingerne inkluderes i f.eks. organisationens ledelsesberetning eller årsrapport. Redegørelsen kan medvirke til at skabe transparens om organisationens arbejde.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor består af 17 anbefalinger med tilhørende eksempler. De tilhørende eksempler er tænkt som netop dette – eksempler på hvordan en organisation kan efterleve den enkelte anbefaling. Eksemplerne er altså tænkt som inspiration og ikke som en udtømmende liste over ting, man som organisation skal kunne krydse af for at efterleve den pågældende anbefaling. Det afgørende er, at organisationen forholder sig til hvert enkelt anbefaling ved brug af ”følg eller forklar”-princippet.

Det bemærkes, at nogle organisationer vil være nødsaget til at foretage vedtægtsændringer for at efterleve enkelte af anbefalingerne. Komitéen opfordrer bestyrelserne til at være opmærksomme på dette.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor kan findes på www.frivilligraadet.dk/good-governance. På hjemmesiden findes også mere information om anbefalingerne, udarbejdelsen og Komitéen, ligesom der løbende vil blive tilføjet værktøjer og skabeloner, som kan fungere som hjælp og inspiration for organisationerne i deres arbejde med anbefalingerne.

Anbefalinger for god ledelse i den frivillige sociale sektor

Det skal bemærkes, at Sjældne Diagnoser ledes af et forretningsudvalg (FU) og ikke en bestyrelse, jf. https://sjaldnediagnoser.dk/wp-content/uploads/2020/02/Organisationsdiagram_SD_2020.pdf.

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
1. Bestyrelsens opgaver og ansvar			
1.1. Det anbefales: at bestyrelsen løbende, og minimum en gang årligt, tager stilling til, hvorvidt der er overensstemmelse mellem organisationens strategiske retning og organisationens vedtægter og formål.	Ja. Det sker i forbindelse med udarbejdelse og vedtagelse af aktivitetsplan i FU og repræsentantskab. Her gennemgås resultater og udeståender fra årets aktivitetsplan og forslag til næste års aktivitetsplan udarbejdes. Aktivitetsplanen er struktureret på samme måde som organisationens strategi, hvorfor der årligt er opfølgning på denne. Strategien er lavet med udgangspunkt i organisationens formål, som det fremgår af vedtægterne.		

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
1.2. Det anbefales: at der fastsættes en forretningsorden, som sikrer, at bestyrelsen kan arbejde effektivt.	Ja - der findes en forretningsorden, hvori FU's arbejde reguleres. Den er vedtaget af FU selv og tilgængelig for medlemsforeningerne. Vurderingen er, at der er en fin balance mellem detailregulering og rummelighed.		
1.3. Det anbefales: at der af bestyrelsen udarbejdes og vedtages en instruks til den daglige ledelse, der beskriver den daglige ledelses opgaver og ansvar, samt referenceforhold til bestyrelsen og formanden.	Nej.	Anses ikke for at være påkrævet. Forhold, der handler om økonomi, er dog reguleret i skriftlig regnskabsinstruks. Herud over foreligger stillingsbeskrivelser for samtlige ansatte.	Et tæt samarbejde mellem formand og direktør samt mellem kasserer og direktør vurderes for indeværende at være tilstrækkeligt til at opfylde formålet med anbefalingen. Men der arbejdes på en egentlig instruks, som kan bringes i anvendelse ved konkret behov.

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
1.4. Det anbefales: at bestyrelsen har overblik over organisationens juridiske og økonomiske forpligtelser samt potentielle risikofaktorer.	Ja – kassereren har, i samarbejde med direktøren, dette overblik. Herud over drøftes bevillingssituationen med hele FU – både i forbindelse med budgetopstilling, årlig budgetrevidering og regnskabsaflæggelse		
2. Bestyrelsens sammensætning og kompetencer			
2.1. Det anbefales: at organisationen løbende afdækker bestyrelsens kompetencebehov.	Nej.	Der har ikke været fokus på denne mulighed, men det vil der muligvis være i fremtiden.	FU's forretningsorden åbner op for, at FU kan invitere ressourcepersoner ind i arbejdet, hvis der er behov for at styrke nogle kompetencer.

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
2.2. Det anbefales: at bestyrelsen er bredt sammensat og arbejder på et kvalificeret grundlag samt besidder relevante kompetencer og erfaringer.	Ja – der er opmærksomhed på tilstrækkelig repræsentativitet i FU's sammensætning, f.eks. ift småbørnsforældre, pårørende, patienter, nye foreninger mv. Ydermere er der en vedtægtsbestemmelse om, at der ikke må være mere end én repræsentant fra samme forening		
2.3. Det anbefales: at der fastsættes en valgperiode til bestyrelsen på maksimalt to eller fire år og derudover opstilles en grænse for, hvor mange år et bestyrelsesmedlem maksimalt må være en del af bestyrelsen.	Ja – der er afgrænsede valgperioder på to år for FU-medlemmer og ét år for suppleanter. Nej – der er ikke et loft over antallet af år, et FU-medlem kan beklæde posten	Det vurderes ikke at være hensigtsmæssigt	Det anses ikke for at være et problem, at der ikke er et loft over antallet af år, et FU-medlem kan være valgt. Der er så få sjældne borgere, at kontinuitet og kompetencer prioriteres højere end cirkulation.
3. Evaluering			

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
3.1. Det anbefales: at bestyrelsens og den daglige ledelses arbejde evalueres en gang årligt.	Ja - i forbindelse med de halvårslige repræsentantskabsmøder fremlægges arbejdet, som direkte og indirekte evalueres af repræsentantskabet, som er øverste myndighed		
4. Trivsel og arbejdsmiljø			
4.1. Det anbefales: at bestyrelsen sikrer organisatoriske rammer og procedurer, der skaber gode vilkår for den frivillige indsats og et godt arbejdsmiljø for de ansatte.	Ja – for de ansatte afholdes MUS og APV, uddelegeret til direktøren. Vil fremover fremgå af aktivitetsliste Ja – for de frivillige afholdes bl.a. trivelsamtaler individuelt og kollektivt		
4.2. Det anbefales: at bestyrelsen sikrer, at der årligt følges op på organisationens arbejdsmiljø.	Ja – dette dagsordensættes fremover på december-mødet i FU.		
5. Opfyldelse af organisationens formål			

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
5.1. Det anbefales: at bestyrelsen årligt forholder sig til, hvorledes organisationen har opfyldt sit formål.	Ja – sker bl.a. i forbindelse med gennemgang af aktivitetsplan af indeværende år samt forberedelse af aktivitetsplan for det efterfølgende år		
5.2. Det anbefales: at målgruppen så vidt muligt inddrages ved tilrettelæggelsen af organisationens tilbud, indsatser og aktiviteter, samt ligeledes ved evaluering af organisationens indsatser.	Ja – aktivitetsplan vedtaget af repræsentantskabet Ja – der gennemføres tilfredshedsundersøgelser og evalueringer af dels borgerrettede tilbud og dels af de fleste aktiviteter		
6. Transparens			
6.1. Det anbefales: at der er åbenhed om bestyrelsens sammensætning.	Ja – FU fremgår af hjemmesiden		

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
6.2. Det anbefales: at der er åbenhed om foreningens økonomi, herunder det samlede vederlag, som hvert enkelt medlem af bestyrelsen og en eventuel daglig ledelse modtager, samt at årsregnskabet hvert år offentliggøres.	<p>Ja – regnskabet kan findes på hjemmesiden.</p> <p>Ja – det fremgår af hjemmesiden, at FU arbejder vederlagsfrit</p>		
6.3. Det anbefales: at der opstilles kriterier for inhabilitet for bestyrelsesmedlemmer.	Ja – pr. august 2022 er opstillet klare regler for FU-medlemmers inhabilitet i forretningsordenen for FU		

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
6.4. Det anbefales: at det så vidt muligt undgås, at bestyrelsesmedlemmer påtager sig andre lønnede opgaver i organisationen end de, der er direkte knyttet til bestyrelsesarbejdet. Såfremt det ikke kan undgås, anbefales det, at et flertal i bestyrelsen skal godkende, at et bestyrelsesmedlem påtager sig den pågældende opgave, og at det fremgår af bestyrelsesreferatet.	Ja – der er klare regler for FU-behandling, hvis et FU-medlem eller en anden frivillig skal løse en lønnet opgave		
6.5. Det anbefales: at bestyrelsen forholder sig til, hvordan det sikres, at der ikke er modstridende interesser mellem organisationens formål og eventuelle donorer og investorers aktiviteter eller virke.	Ja – der forefindes etiske retningslinjer for samarbejde med medicinalindustrien, offentliggjort på hjemmesiden		

Anbefaling	Organisationen følger	Organisationen forklarer	
		Hvorfor følger organisationen ikke anbefalingen?	Hvordan sikrer organisationen i stedet at formålet bag anbefalingen opfyldes?
6.6. Eget, ekstra kriterie for Sjældne Diagnoser: alle medlemsforeninger skal kunne følge arbejdet i forretningsudvalget	Ja – alle referater gøres tilgængelige for medlemsforeningerne senest 10 dage efter mødernes afholdelse. Foreningerne kan i sekretariatet rekvirere alle de bilag, der fremgår af referaterne. Undtaget herfra kan være bilag med personfølsomme oplysninger.		